

Minnisblað.

Efni: Skilyrði fyrir veitingu annars vegar búsetuleyfa og hins vegar íslensks ríkisborgararéttar.

Við setningu laga um útlendinga og reglugerð samkvæmt þeim sem tóku gildi í ársbyrjun 2003 voru lögfest ákveðin skilyrði fyrir veitingu búsetuleyfis í 15. gr. útl. laganna og þau skilyrði síðan nánar útfærð í 48. – 50. gr. reglugerðar um útl. Skilyrði fyrir veitingu búsetuleyfis eru um margt mun nákvæmari og fyllri en skilyrði sem voru í eldri lögum um veitingu ótímabundins dvalarleyfis.

Eftir þess breytingu er svo komið að útlendingur búsettur hér á landi kann að uppfylla lagaskilyrði til þess að verða veittur íslenskur ríkisborgararéttur án þess að hann uppfylli skilyrði til að verða veitt búsetuleyfi. Hefur mátti sjá þess dæmi þegar umsóknir um ríkisborgararétt komu til umsagnar hjá Útlendingastofnun að umsækjandi hafi áður sótt um búsetuleyfi en ekki höfðu verið skilyrði til veitingar leyfisins, - en umsækjandi uppfyllti lagaskilyrði til veitingu ríkisborgararéttar.

Það verður almennt að teljast eðlilegt að ríkari kröfur mæti umsækjanda er hann sækir um ríkisborgararétt en búsetuleyfi. Í því frumvarpi sem nú liggur fyrir allsherjamefnd er við það miðað að kröfur og skilgreiningar um búsetutíma, samfellda dvöl, íslenskukunnáttu, framfærslu og kröfur um að umsækjandi hafi ekki brotið af sér, séu samræmdar og þá helst á þann veg að þær fari stighækkandi þegar sótt er um aukin réttindi.

Hér verður vikið að að nokkrum þáttum þar sem misræmi og eða misvægi er í skilyrðum og skilgreiningum í löggjöf varðandi veitingu annars vegar búsetuleyfis og hins vegar ríkisborgararéttar samkvæmt núgildandi lögum.

Búsetutími.

Búsetuleyfi:

Veita má útlendingi... (búsetuleyfi), sem dvalist hér á landi samfelld síðustu þrjú ár samkvæmt dvalarleyfi sem ekki er háð takmörkunum....

Ríkisborgararéttur:

Umsækjandi hafi átt hér lögheimili í þrjú, fimm, sjö ár.....

Hér er grundvallarmunur á skilgreiningum. Útlendingalög gera ráð fyrir því að útlendingur sem sækir um búsetuleyfi hafi dvalist hér á landi samkvæmt dvalarleyfi, þ.e. að hann hafi verið í samfelld lögmatrí dvöl hér á landi, allan dvalartímann (4 ár).

Ríkisborgararéttarlögin kveða eingöngu á um að umsækjandi hafi haft hér lögheimili í tiltekinn tíma án tillits til hvort hann hafi dvalist hér á landi, en dæmi eru til að erlent fólk eigi hér lögheimili en dvelji að mestu í öðru ríki. Ekki er heldur lagt til grundvallar í ríkisborgararéttarlögum að viðkomandi hafi verið hér í lögmatrí dvöl.

Íslenskunám/kunnáttu.

Búsetuleyfi:

Umsækjandi um búsetuleyfi skal hafa sótt námskeið í íslensku fyrir útlendinga, að lágmarki samtals 150 stundir. Umsækjandi skal leggja fram vottorð til staðfestingar á þátttöku í slíku námskeiði og um ástundun sína, en tímasókn umsækjanda skal vera að lágmarki 85%.

Ríkisborgararéttur:

Engin krafa um íslenskunám eða kunnáttu.

Hér er hvað ríkust þörf á að samræma, og gera kröfur við veitingu ríkisborgararéttar.

Sakavottorð- ólokin mál í réttarvörslukerfinu.

Búsetuleyfi:

Í 11.gr c útl.l. segir. að veita megi útlendingi dvalarleyfi ef: - ekki liggja fyrir atvik sem valdið geta því að honum verði meinuð landganga hér landi eða dvöl samkvæmt öðrum ákvæðum laganna, - sbr b og c. lið 20.gr útl.laga:

- b. hann hefur á síðustu fimm árum afplánað refsingu erlendis eða verið dæmdur þar til refsingar fyrir háttsemi sem að íslenskum lögum getur varðað fangelsi lengur en þrjá mánuði; samsvarandi gildir um sérstakar ráðstafanir sem ákvarðaðar eru vegna slíkrar refsiverðrar háttsemi,
- c. hann hefur verið dæmdur hér á landi til refsingar eða til að sæta öryggisráðstöfumum fyrir háttsemi sem getur varðað fangelsi lengur en þrjá mánuði eða oftar en einu sinni verið dæmdur á síðustu þremur árum til fangelsisrefsingar.

Ríkisborgararéttur:

Í gr 5a B 3. ríkisborgararéttarlaga segir:”3. Umsækjandi hafi ekki sætt varðhalds- eða fangelsisrefsingu eða eigi ólokið máli í refsivörslukerfinu þar sem hann er grunaður eða sakaður um refsiverða háttsemi”.

Hér er ekki þörf á að herða kröfurnar í lögum um ríkisborgararétt. Á hinn bóginn var talið nauðsynlegt að setja fyrningarreglur í þau lög svo minni háttar brot komi ekki í veg fyrir ríkisborgararétt, jafnvel áratugum eftir að viðkomandi hefur fengið búsetuleyfi. Nefndin sem samdi frumvarpið benti á að nauðsynlegt virtist að bæta inn í útlendingalögin því skilyrði að menn ættu ekki óloknum málum í refsivörslukerfinu við útgáfu dvalar- eða búsetuleyfis.

Framfærsla

Búsetuleyfi:

Við afgreiðslu búsetuleyfa er krafist yfirlýsingar um að umsækjandi hafi ekki þegið framfærslustyrk frá sveitarfélagi síðastliðin 3 ár.

Ríkisborgararéttur:

Við afgreiðslu umsókna um ríkisborgararétt er krafist yfirlýsingar um að umsækjandi hafi ekki þegið framfærslustyrk frá sveitarfélagi síðastliðin 2 ár.

Hér er þörf á leiðréttingu, - ríkari kröfur eru gerðar við veitingu búsetuleyfis en ríkisborgararéttar.